

Művelődéstörténeti kiadvány és turistasétáltató performansz egyben a Sétapálca városnéző programhoz tartozó Útlevél, amelyet a Székelyudvarhelyért Közösségi Alapítvány kezdeményezett.

„Légy turista itthon felkiáltással lehet sétálni Udvarhelyen” – jelentette ki **Péter Ildikó**, az alapítvány projektfelelőse, akitől beszereztük a könyvecskét.

Folytatódik a Homoród-Rika-Küküllő Leader Egyesület Érték-kaland (ÉK) elnevezésű kezdeményezése, melynek célja, hogy az egyesület által lefedett térség közismert vagy éppen rejtett értékeit felleltározza, megismertesse, továbbá játékok és túrák által tovább népszerűsítse. Készül tehát térségünk ÉKességeinek leltára, gyalog- és biciklitúrákkal fűszerezve. Az Érték-kaland médiapartnere az uh.ro.

Az ötletet egy határon túli találkozóról hozták az alapítvány munkatársai. Az ottani cél, akárcsak az itthoni az volt, hogy az embereket kimotozósák a városba. A lényeg, hogy útra keljél – mesélte Ildikó.

Sétapálcázni útlevéll

Az Útlevél önmagában is megállja a helyét, hiszen a tulajdonosához, a kedves utazóhoz rövid várostörténeti leírás szól, illetve bepillantást enged a székely anyaváros mindennapjaiba, történelmi műemlékeibe és neves embereink történeteibe. És, akkor még nem is említettük a Sétapálca kulturális programot, amelynek segítségével még több, a város múltját bemutató történettel találkozhatunk az utcán, a kocsmában, mindenképp Udvarhelyen.

A Sétapálca programhoz úgy kapcsolódik az Udvarhelyi Útlevéll, hogy a passzport tulajdonosa egy ingyenes történelmi idegenvezetést magába foglaló sétát ejthetnek a városban. Akkor indul egy csoport, ha összegyűlt legalább nyolc, útlevéll rendelkező személy.

A sétapálca egyébként nem csak az idősebb generációra utal, korántsem, hanem a dualizmus korára, hiszen az akkori polgári világ áll legközelebb a mai emberhez – magyarázza Ildikó, akitől azt is megtudjuk, hogy Udvarhely arculata akkor változott meg igazán.

A látogatási útvonalak aszerint változnak, hogy éppen mi a témájuk. A tervek szerint négy témában lehet végig sétapálcázni Udvarhelyen: Közösségépítés és kultúramegőrzés, Kocsmák és irodalom, Gasztronómia és életmód, illetve Udvarhely ipartörténete és a céhek.

Ildikó azt is elmeséli, hogy nem száraz előadásokban gondolkodnak az alapítvány munkatársai és az előadó történészek, hanem érdekes történeteket hallhatnak majd a jelentkezők, az útlevéll-tulajdonosok.

Szoknyanadrág a világ közepén

Ilyen szösszenet a szoknyanadrágos felbolydulás. Az 1900-as évek elején a Flórián-házban jelent meg az első szoknyanadrág, ami hatalmas felbolydulást okozott a városban. Egy másik történet azt meséli el, hogy **Tomcsa Sándor** egyszer el akart indulni Párizsba. A barátok összedobták a pénzt, de az író meggondolta magát, és a kicsi állomáson leszállt, mert úgy

gondolta, hogy Udvarhely a világ közepe, nem kell innen elmenni. A pénzből pedig a helyi kocsmákat támogatta meg.

Egyébként bárki beszerezheti az Udvarhelyi Útlevelet, hiszen az az udvarhelyieknek és az ide látogatóknak egyaránt szól. Egyelőre az SzKA Kossuth Lajos utcai székhelyén (20 szám) lehet megvásárolni 10 lejes bevezető áron, ezért kapunk egy útlevelet és egy sétán való részvételi jogot.

Ha kezünkben az útlevél, akkor nincs más dolgunk, csak követni [az alapítvány honlapját](#), ahol közzéteszik a séták útvonalát, tematikáját.

Szívvvel lélekkel csinálták az önkéntesek ezt a programot. A szöveg főként **Gidó Csaba** történész munkáját dicséri – mondta Ildikó.

Az első fények, és az automobil

Az útlevél is hasonlóan rövid történeteket, impresszumokat tartalmaz, de felfűzi a város arculatát meghatározó épületeket is. Lehet adott esetben egy útikalauz is, hiszen az utolsó oldalon kávézók, cukrászdák térképe segíti a városban sétálót.

A benne leírt történetekből pedig azt is kiderül, hogy a lassú szekerek zaját 1895-ben **Hatsek Béla**

optikus egyhengeres, másfél lóerős nyitott motorkocsija törte meg, ez volt az első udvarhelyi autó. Az első autóversenyt pedig 1914. májusában, még békeidőben tartották – 40 autó robogott végig Székelyudvarhelyen.

De az is érdekesség, hogy a 19. században 165 darab, egyenként 6 gyertyafényű petróleumlámpa világította meg a város utcáit, aztán a villamos világítás főpróbáját 1908. május 24-én tartották meg, vasárnap reggel 2 órakor, csendben, titokban. Mivel a próba jól sikerült, aznap megismételték.

Pisztollyal az Ady-estre

Talán azt is kevés udvarhelyi tudja, hogy **Szabó Dezső**, aki az Állami Főreál Iskola tanára volt a századfordulón, egyszerre megvetette és szerette ezt a várost. Tény, hogy munkáságával felrázta a langyos közvéleményt. Akkoriban, Adyt, mind annyi más kortárs költőt, nem fogadták el, nem szerették.

Szabó Dezső elhatározta, Ady estét tart a Vármegyeháza Szent István teremében. Ettől, a közhangulat, fokozódott, volt, aki pisztollyal ment a felolvasóestre, de Szabó Dezső meggyőzte őket, és fergeteges siker volt, Udvarhely csatlakozott az Ady rajongókhoz – magyarázta Ildikó.

Hozzátette, hogy vannak nagy elődeink, akikre igazán büszkék lehetünk, és nem biztos, hogy tudjuk a történetüket, habár nap mint nap a hozzájuk kapcsolódó helyeken járunk el. Volt egy olyan református kollégiumban vezető beosztásban tevékenykedő személy, aki a kollégium kertjét a református iskolának hagyta, mert nem voltak utódai.

Ilyen, és ehhez hasonló történetek hangzanak majd el a sétákon, mindezt úgy, hogy nem marad ki a szocializmus sem. Az 50-es években egy alkalommal magas rangú vendéget vártak a városba. A főtéren állt a tömeg, a fogadóbizottság, a polgármester pedig a néptanács erkélyéről nézte a boldogtalankodó asszonyokat. Az előljáró egyszer csak megszólalt: – Nem állnak jól emberek, arccal felém, seggel a Koncz patikának!

Az ízes történetek, egykori urban legendek mellett az Udvarhelyi Útlevél lehet idegenvezető, szuvenír, de séta kísérlője is.